

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2020-10-09
meddelad i
Nacka

Mål nr M 1422-20

PARTER

Klagande

Ornö Allservice HB
Kyrkviken 17
130 55 Ornö

Motparter

1. Ornö Brevik Samfällighetsförening
c/o Gunnel Wärn Hede
Norra Gärdet 146
130 55 Ornö

2. Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund
136 81 Haninge

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut 2020-02-06 i ärende nr 505-541-2018, se [bilaga 1](#)

SAKEN

Tillsynsärende avseende avlopp på fastigheten Sundby 7:318 i Haninge kommun

---

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avvisar yrkandet om att mark- och miljödomstolen ska förordna att de fastighetsägare som så önskar ska ges möjlighet att utgå ur förrättning.

2. Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet i övrigt.

BAKGRUND

Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund (förbundet) beviljade gemensamhetsanläggning för avlopp på fastigheten Sundby 7:318 i Haninge kommun den 2 december 2014 då förbundet bedömde anmälningsplikten som fullgjord. Vissa försiktighetsmått föreskrevs för anläggningen. Beslutet överklagades men vann laga kraft genom mark- och miljödomstolens dom i mål M 2986-15. Därtill har en anmälan om ny lokaliseringen till en annan del av samma fastighet av tank för WC-vatten och slamavskiljare för BDT-vatten godkänts den 16 december 2016. Även detta beslut överklagades men vann laga kraft genom mark- och miljödomstolens dom i mål M 4432-18.

Förbundet beslutade den 22 november 2017 att avsluta ett tillsynsärende avseende avloppet på fastigheten utan åtgärd. Ornö Allservice HB (bolaget) överklagade beslutet till Länsstyrelsen i Stockholms län (länsstyrelsen), som avslog överklagandet. Bolaget har överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Ornö Allservice HB har yrkat att underinstansernas beslut ska upphävas och ärendet återförvisas till förbundet för fortsatt tillsyn så att anläggningarnas luktproblem åtgärdas samt åtgärder vidtas för att skydda grundvattnet.

Vidare har bolaget yrkat, såsom det får förstås, att mark- och miljödomstolen ska förordna att de fastighetsägare som så önskar ska ges möjlighet att utgå ur förrättning.

Till stöd för sitt yrkande har bolaget utvecklat sin talan på i huvudsak samma sätt som till länsstyrelsen, med följande tillägg. Tillsynsmyndigheten har handlagt ärendet ovarsamt och utelämnat uppgifter till länsstyrelsen. Det saknas miljö-
mässiga förutsättningar att genomföra anläggningen enligt de intentioner som

avloppsföreningen avsåg i ansökan. Nämndens beslut var därmed inte miljömässigt genomförbart. Det borde vara ett grundläggande krav att myndighetsbeslut går att realisera. Ansökningshandlingar ska vara granskade och beslut ska vara en garanti för att ärenden inte blir en miljömässig och ekonomisk katastrof för berörda.

Förbundet bär ansvar för den mycket svåra situation som WC/ BDT-anläggningarna i Breviks tomtområde ställts inför. Detta beror sammantaget på att förbundets beslut vilar på underlag som inte granskats och där avgörande utredningar inte har genomförts. Det gäller en omfattande etablering av WC/BDT-anläggningar med infiltration, placerad mitt i ett stort bostadsområde med ca 100 fastigheter på en skärgårdsö.

Förbundet uppgift i beslut den 20 juni 2018 att anläggningarna placerats i utkanten av bebyggelseområdet där den inte omges av bebyggelse stämmer inte.

Anläggningen ligger kvar mitt i bostadsområdet med efterföljande rening av avloppsvatten som förs ut till närliggande bad båthamn. Detta ökar risken för smitta även för grundvattentäkten och brunnar ligger på fastigheter som diket passerar. Att grundvattentillkomsten är mycket känslig och irreparabel noteras ingenstans och en miljöprovning saknas.

Förbundet underlät att pröva verksamheterna samlat så att alla relevanta miljömässiga konsekvenser prövades på ett ändamålsenligt sätt. Förbundet förbisåg även viktig information i JAP:s utredning som tagits fram på bolagets initiativ då nämnden inte utfört de undersökningar som bolaget efterfrågade. Nämnden har inte heller vid något tillfälle visat att man beaktat eller haft kännedom om lämnade uppgifter i JAP:s utredning, eller delgett denna. Underlaget till länsstyrelsen har därför inte varit komplett.

När det visade sig att placeringen i anvisat läge var omöjlig att genomföra, flyttades WC anläggningen till annan plats och BDT anläggningens markbäddar tvingades till miljömässiga eftergifter. Detta har inneburit allvarliga konsekvenser för berörda. Förflyttningen genomfördes utan givna bygglov och har först i efterhand erhållit

tillstånd. Närliggande fastigheter tvingas nu ha WC-etablering strax intill sina fastigheter utan att ha fått möjlighet att motsätta sig placeringen.

Utsatta fastighetsägare har inte heller fått möjlighet att fransäga sig medlemskap i samfällighetsföreningen vid förflyttning till annan placering av WC-tankarna, trots att lantmäteriförrättning vid ny placering saknades. Lantmäteriet har i efterhand tvingat den ursprungliga förrättningen att ingå i en ny förrättning utan att den ursprungliga lantmäteriförrättningens medlemmar getts möjlighet att avstå i den nya förrättningen. En samlad miljöprovning borde ha föregått omprövningen av nya förutsättningar och återkallelse av ursprungligt tillstånd.

Förbundet avslutade ärendet trots att anläggningen inte var färdigställd vid datum för beslutet. Bolaget fruktar att det finns en anledning till att nämnden avslutar ärendet, då nämndens hantering gett långtgående negativa effekter för miljön, naturen, människors hälsa och relationer mellan fastighetsägare inom området. Fastighetsägare har initialt ställts inför enorma ekonomiska konsekvenser. Kostnaden som initialt beräknades uppgå till mellan 75 000 och 100 000 kr/fastighet uppgår idag till mellan 800 000 och 850 000 kr/fastighet.

Det är fel att påstå att de besvärade luktproblem endast rör anläggningsarbetet, är övergående och förväntas upphöra när avloppsanordningarna är på plats. Det luktar mycket påtagligt vid ogynnsamma väderförhållanden, mest från BDT-anläggningen men också från WC-anläggningen.

Det finns uppenbara riskerna att grundvattnet kan komma att kontamineras. Kontaminering av dricksvatten har tidigare visat sig i två av bolagets egna vattenprover. Resultatet överensstämde inte med föreningens provresultat. Resultat har uppvisats för myndigheten med en framställan om att utföra kontroll av dricksvattenkvalitén. Förbundet har inte hört sammat detta.

Det är inte miljömässigt försvarbart att avsluta ärendet och ange att anmälningsplikten gällande avloppsanordning för WC och BDT-vatten på fastigheten är fullgjord.

Bolaget har gett in en utredning från JAP Entreprenad AB till mark- och miljödomstolen.

DOMSKÄL

Ramen för domstolens prövning

Den fråga domstolen ska bedöma är om förbundet vid tiden för dess beslut haft fog för att avsluta ärendet avseende klagomålet utan åtgärd. Frågan om anläggningen sedan dess har uppförts i strid med anmälan faller utanför ramen för domstolens prövning i detta mål. Inte heller civilrättsliga frågor, såsom att åtgärderna blivit mer kostsamma än beräknat, är en omständighet som kan beaktas inom ramen för målet.

Mark- och miljödomstolens prövning kan endast avse det överklagade beslutet. Frågor hänförliga till lantmäteriförrättningen kan alltså inte prövas. Yrkandet om att domstolen ska förordna att de fastighetsägare som så önskar ska ges möjlighet att utgå ur förrättning ska därmed avvisas.

Formella invändningar

Inledningsvis anser mark- och miljödomstolen att det inte har framkommit sådana formella brister i underinstansernas handläggning eller beslutsfattande som medför att beslutet ska upphävas på den grunden.

Borde förbundet ha vidtagit ytterligare tillsynsåtgärder?

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

Fråga i målet är om förbundet i tillräcklig utsträckning har utrett frågan om de eventuella olägenheter för närboende på grund av den godkända anläggningen och

om det var rätt av nämnden att avsluta tillsynsärendet utan att vidta någon ytterligare tillsynsåtgärd.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att den omgivningspåverkan som förväntades uppstå till följd av anläggningarnas lokalisering, placering och utformning har bedömts som godtagbar i de tidigare besluten. Aktuellt klagomål från bolaget på gemensamhetsanläggningen för WC- och BDT-vatten (avloppsanordningen) på fastigheten inkom till förbundet i september 2017 i samband med pågående anläggningsarbeten. Avsevärd tid har förflutit sedan nämndens handläggning av tillsynsärendet. Annat har inte framgått av utredningen än att de anläggningar som genomförts eller håller på att genomföras vid tidpunkten för nämndens beslut följt den lokalisering och placering som godkänkts genom de lagakraftvunna besluten från 2014 och 2016. Domstolen anser att det i detta läge inte finns skäl att göra någon annan bedömning än förbundet och länsstyrelsen har gjort i fråga om behov av tillsynsåtgärder av avloppsanordningen.

Det kan sammantaget inte anses ha varit nödvändigt för förbundet att vidta ytterligare tillsynsåtgärder till följd av klagomålet. Vad bolaget anfört i sitt överklagande förändrar inte den bedömningen. Överklagandet ska därmed avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 2](#) (MMD-02)

Överklagande senast den 30 oktober 2020.

Anna Wollmer

Ulrika Haapaniemi

I domstolens avgörande har deltagit tingsfiskalen Anna Wollmer, ordförande, och tekniska rådet Ulrika Haapaniemi. Föredragande har varit beredningsjuristen Sanna Keivanlo.

Länsstyrelsen
Stockholm

Enheten för överklaganden
Sara Linde

Beslut

Datum
2020-02-06

Beteckning
505-541-2018

Ornö Allservice HB
Kyrkviken 17
130 55 Ornö

NACKA TINGSRÄTT

INKOM: 2020-03-03
MÅLNR: M 1422-20
AKTBIL: 3

Överklagande av beslut om att avsluta tillsynsärende avseende avlopp på fastigheten Sundby 7:318 i Haninge kommun

Beslut

Länsstyrelsen avslår överklagandet.

Bakgrund

Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund beslutade den 22 november 2017 (dnr. 2017-3393-2) att avsluta ett tillsynsärende avseende avlopp på fastigheten Sundby 7:318 i Haninge kommun utan åtgärd. Som skäl för beslutet angavs i huvudsak följande. Förbundet anser det inte lämpligt eller rimligt att i dagsläget besluta om förbud för placeringen av markbäddarna. Förbundet prövar en avloppsanordning och dess placering utifrån risken för människors hälsa och miljön. Enligt tidigare beslut gör förbundet bedömningen att placeringen av markbäddarna inte resulterar i att en olägenhet uppstår. De störningar som varit och är aktuella vid anläggandet bedöms vidare som tillfälliga och förväntas upphöra när avloppsanordningarna kommit på plats.

Ornö Allservice HB har överklagat beslutet och yrkat att den fortsatta verksamheten ska förbjudas i väntan på nya utredningar. Till stöd för sitt yrkande har bolaget anfört i huvudsak följande. Det givna beslutet om placering av avloppsanläggningen har inte gått att genomföra. Anläggandet har medfört större störningar än beräknat. De geotekniska förutsättningarna borde ha utretts innan tillstånd gavs. Nämnden borde inte ha avslutat tillsynsärendet innan anläggningen färdigställts.

Skäl för länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen konstaterar inledningsvis att det överklagade ärendet rör klagomål på anläggningsarbetet för en gemensam avloppsanläggning på Ornö. Anläggningens delar har prövats i två domar, Mark- och miljödomstolen i Nacka mål nr. M 2986-15 (tillstånd för anläggningen) och M 4432-18 (anmälan om ändrad lokalisering av slutna tank och slamavskiljare). Samtliga överklaganden har avslagits.

Av 2 kap 3 § miljöbalken (1998:808) framgår att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Datum
2020-02-06

Beteckning
505-541-2018

I ärendet har det inte framkommit några närmare beskrivningar vad de rapporterade olägenheterna skulle bestått i vid tiden för anmälan annat än att de varit större än beräknat. Nämnden har bedömt att de störningar som uppstått i anläggningsfasen av avloppsanläggningen är tillfälliga och förväntas upphöra när anläggandet avslutats.

I 24 kap. 3 § miljöbalken anges bland annat att tillståndsmyndigheten helt eller delvis får återkalla tillstånd, dispens eller godkännande som meddelats enligt balken, eller enligt föreskrifter med stöd av balken, och förbjuda fortsatt verksamhet

1. om den som har sökt tillståndet, dispensen eller godkännandet har vilselett tillståndsmyndigheten genom att lämna oriktiga uppgifter eller underlåta att lämna uppgifter av betydelse för tillståndet, dispensen, godkännandet eller villkoren,

2. när tillståndet, dispensen, godkännandet eller villkor som gäller för verksamheten eller åtgärden inte har följts och avvikelserna inte är av ringa betydelse,

3. om det till följd av verksamheten eller åtgärden har uppkommit någon olägenhet av väsentlig betydelse som inte förutsågs när verksamheten eller åtgärden tilläts,

4. om det till följd av verksamheten eller åtgärden har uppkommit sådana förhållanden som enligt 2 kap. 9 § innebär att verksamheten inte får bedrivas.

Nämnden ansåg, vid tiden för beslutet, att det inte var lämpligt eller rimligt att besluta om förbud för placeringen av markbäddarna då arbete pågick för att lösa de uppkomna problemen och att störningarna förväntades vara tillfälliga. Länsstyrelsen finner, även mot bakgrund av vad som framkommit om de problem som uppstått vid anläggandet av avloppsanläggningen, inte skäl att göra en annan bedömning. Överklagandet ska därför avslås.

Du kan överklaga beslutet

Beslutet kan överklagas till Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt, se bilaga.

Beslutande

Beslut i detta ärende har fattats av juristen Sara Linde.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia

Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund

Ornö Brevik samfällighetsförening, c/o Gunnel Wärm Hede, Norra Gärdet 146,
130 55 Ornö

Så här hanterar länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på
www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.

